

תורה אביגדור

זילדים

ע"פ שיחותיו של הגאון הרב אביגדור מילר זצ"ל
מאת: אהרן ספֿטנר
איורים: מירי וינרב

חג הפסח תשפ"ה

מחשבות של מצה

אנו זקוקים לתרומות כדי לעמוד בביקוש הרב
נא לתרום בעין יפה
להנצחות: 02-966-5295

חג הפסח תשפ"ה מחשבות של מצה

"גוט יום טוב!" אמר אבא בָּחם, שָׁעָה שְׁנֹכְנֵס לְבֵית יַחַד עִם הַבָּנִים, לְאַחַר תְּפִלַּת מַעְרִיב.
סוף סוף ליל הסדר הגיע - והבית כָּלוּ נֶצֶץ מִיָּפִי וְנִקְיוֹן. עַל הַשֻּׁלְחָן נִפְרָסָה מִפָּה צֹחֶרָה
כְּשֶׁלֶג, קַעֲרַת לִיל-הַסֵּדֶר כָּבֵד עֲמִידָה בְּמִקְוָמָה, וְאַמָּא וְאַשִׁי הוֹצִיאוּ בְּקִבּוּקֵי יוֹן וּמִיץ עֲנָבִים
וְהִנִּיחוּ אוֹתָם עַל הַשֻּׁלְחָן.

"הַכָּרִית הַזֹּאת הִיא שְׁלִי!" אָמַר אֵלִי, וְהִנִּיחַ בְּגָאוֹן אֶת הַכָּרִית עַל הַכֶּסֶּא שָׁלוֹ.

"תִּרְאֶה אָבֹא!" אָמְרָה בְּרָכִי, שֶׁהִחֲזִיקָה בְּיָדֶיהָ בִּבְת-צִפְרִידָע. "הִבֵּאתִי צָב לְמַכַּת צָב."
"נִפְלֵא!" אָמַר אָבֹא, וְהוֹרִיד קֶרְטוֹן מִצָּה מִהַמִּדָּף הָעֲלִיוֹן שֶׁל אֲרוֹן הַסְּפָרִים. "אֲבָל זֶה צִפְרִידָע,
לֹא צָב."

בְּרָכִי הִבִּיטָה בְּצִפְרִידָע שְׁלֵה. "אֵין לִי בִּבְהָ שֶׁל צָב," אָמְרָה בְּקוֹל מְלֵא צֶעֶר.

"זֶה בִּסְדֵּר בְּרָכִי," הִרְגִּיעָה אוֹתָהּ אֵמָא. "בְּאַמֶּת הַמַּכָּה הִיְתָה מַכַּת צִפְרִידָע, לֹא מַכַּת צָב."

בְּרָכִי הִיְתָה מְבִלְבֶּלֶת. "אִזּוֹ בְּאִיזוֹ מַכָּה הָיוּ צָבִים?"

"לֹא נִרְאָה לִי שֶׁהִיְתָה מַכָּה שֶׁל צָבִים," אָמַר אָבֹא. "אֲלֹא אִם כֵּן בְּמַכַּת עָרוֹב הָיָה צָב-טוֹרֶף
עֶבֶד."

"כָּתוּב בַּהֲגָדָה שֶׁלְמַעֲשָׂה הָיוּ בְּמִצְרַיִם 200, 50 אוֹ 250 מַכּוֹת," אָמַר בְּרוּךְ. "אִזּוֹ אוֹלֵי אֶחָד מֵהֶם
הִיְתָה מַכַּת צָבִים."

"יִפֹּה מְאוֹד, בְּרוּךְ!" אָמַר אָבֹא, וְהוֹצִיא בְּזִהִירוֹת מִצָּה מִהַסְּרִטוֹן, תוֹךְ כִּדֵּי שְׁהוּא מְוַדָּא שְׁהוּא
שְׁלֵמָה.

"מָה, בְּאַמֶּת הִיְתָה בְּמִצְרַיִם מַכַּת צָבִים?" שָׁאַל בְּרוּךְ בְּהִפְתָּעָה.

"הָאִמֶּת הִיא שְׁאִין לִי מִשָּׁה," אָמַר אָבֹא בְּחִיוֹךְ. "הִתְכַּוְּנִתִּי רַק לְהַגִּיד כְּמָה אֲנִי גָאָה בְּךָ
שֶׁאַתָּה כָּל כֵּן בָּקִי בַּהֲגָדָה שֶׁל פֶּסַח."

"אָבֹא," אָמַר בְּרוּךְ, וְהִחִיוֹךְ שָׁעַל פָּנָיו נִמְחַק לְפָתַע. "אִיזָה מַצּוֹת אֵלּוּ?"

"אֵלּוּ הֵם מַצּוֹת מִמַּעֲפֵית הַמַּצּוֹת שֶׁל מֵאֲרָקְאוּוִיטְשׁ," אָמַר אָבֹא, שֶׁהִנִּיחַ שְׁלוֹשׁ מַצּוֹת עַל גְּבִי
הַשֻּׁלְחָן וְכִסָּה אוֹתָן בְּכִסּוֹ הַמִּיָּחָד.

"אֲבָל תִּמְיֵד אֲנַחְנוּ קוֹנִים מַצּוֹת שֶׁל הוֹרְקִי," מָחָה בְּרוּךְ. "שֶׁהֵם הַמַּצּוֹת הַטְּעִימוֹת בְּיוֹתֵר

בְּעוֹלָם! לֹא מִדֵּי קָשִׁים, לֹא מִדֵּי רַכִּים, וְאָף פָּעַם לֹא שְׂרופִים!"

"הַגָּנֶנֶת שְׁלִי אֲמָרָה שְׁלֹמֶצָה יֵשׁ אֵיזָה טַעַם שְׂרוּצִים," אֲמָרָה בְּרָכִי.

"בְּרָכִי, נִדְמָה לִי שְׂאֵת מִדְּבַרְתַּ עַל הַמֶּן," אֲמָרָה אֲמָא.

"לֹא, הַגָּנֶנֶת שְׁלִי סִפְרָה עַל הַמֶּצָה. הִיא אֲמָרָה שֶׁהוּא נוֹפֵל מִהַשְׁמַיִם וְשֹׁמֵשׁ רַבֵּנוּ הַרְבֵּי לָזֶה עִם הַמַּקֵּל שְׁלוֹ וְיָצָא מִזֶּה מַיִם."

"בָּרוּךְ," אָמַר אָבִא. "הַשָּׁנָה לֹא הִצְלַחְתִּי לְהַשְׁיֵג מִצּוֹת שֶׁל הוֹרֵקִי, אָבֵל גַּם הַמִּצּוֹת שֶׁל מֶאֱרָקָאוּיִטֵּשׁ הֵן טְעִימוֹת בְּיוֹתֵר."

"אֵיךְ אַתָּה יוֹדֵעַ?" שָׁאַל בָּרוּךְ.

"כִּי הַשָּׁנָה הִשְׁתַּתְּפֹתִי בַחֲבוּרָה שֶׁל אֶפִּית הַמִּצּוֹת, וְלֹאֲרוּחַת צְהָרִים אָכְלָנוּ מִצּוֹת שְׂבוּרוֹת," אָמַר אָבִא.

"תִּשְׁמְעוּ מָה זֶה יְלָדִים!" אֲמָרָה אֲמָא. "הַשָּׁנָה אֲנִחנוּ נִזְכֶּה לֵאכֹל מִצּוֹת שְׂאֲבָא בְּעֶצְמוֹ אָפֶה! מִדָּהִים, נָכוֹן?"

"לֹא," אָמַר בָּרוּךְ, וְשִׁילַב יָדָיו בַּתְּנוּצָה עֲקֻשָּׁנִית. "אִם זֶה לֹא מִצּוֹת שֶׁל הוֹרֵקִי, אֲנִי לֹא אוֹכֵל אוֹתָם."

"ברוך, אמר אבא. "אתה ילד מאוד חכם. כבר הוכחת שאתה יודע את ההגדה של פסח; גם בהגדה יש בן חכם. האם אתה יודע מה השאלה ששואל הבן החכם?"

"מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם", ענה ברוך.

"נפלא!" אמר אבא. "ועכשו אני רוצה לשאל אותך - האם אתה יודע מה הן 'עדות'?"

"זה מלשון 'עדות', לא?"

"נכון מאוד! אבל עדות זה בדרך כלל משהו ששייך לבית דין, כאשר העד מעיד בפני הדיינים. מדוע לדעתך המצה שאנחנו אוכלים בליל הסדר נקראת 'עדות' - מה הקשר לעדות?"

ברוך לא ידע מה לענות. באמת שאלה טובה.

"הבאור הוא, שהמצה מעידה בפנינו על משהו, היא אומרת לנו משהו. איננו אוכלים מצה רק בגלל שהיא פריכה וטעימה. כמובן שצריך להנות מאכילת המצה, אבל לא זו המטרה. 'עדות' היא דבר חשוב ביותר. וכשאומרים לנו משהו חשוב ביותר, עלינו לחשב על זה. מטרת המצה היא לגרום לנו לחשב. בעודנו לועסים את המצה, מטל עלינו לחשב על כך שהיינו עבדים במצרים, על האפן שבו הוציא אותנו ה' משם, מה היה אלו לא היינו יוצאים, ועוד. אין סוף לעניינים שעליהם יש לחשב בזמן אכילת המצה.

"כמה עצוב זה אם מישהו אוכל מצה רק עבור הטעם, אך אינו מקדיש לה דקה של מחשבה! אז גם אם המצה שלנו אינה טעימה כמו של הורקי - יתכן והיא אפלו טעימה יותר - עוד מעט, כשנגיע ל'מוציא מצה', נדע. אבל ה' רוצה שנוציא מהמצה הרבה יותר מאשר הטעם שלה בלבד. המצה היא כמו כלי רכב, שעל גביו יוצאים אנו למסע מרגש ביותר! אז הבה נעלה עליו כלנו, ונראה לאיזו הרפתקה ליל הסדר יוביל אותנו!"

ברוך חייך בבישנות. זה באמת מצחיק לעשות כזה עסק גדול מהמאפייה שבה נאפו המצות, כאשר יש כל כך הרבה דברים חשובים לחשב עליהם, מלבד טעמה של המצה.

אבא קשר את אבנט הקיטל, ופתח בשירת: "קדש, ורחץ...", וכל בני המשפחה הצטרפו אליו - הסדר התחיל!

פסח כָּשֶׁר וְנֶאֱמָר!

נָשׁוּב וְנַחֲדָד:

- מדוע המצה מכונה 'עדות'?
- על מה אתם תחשבו השנה בזמן שאתם אוכלים את המצה?